

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ. ΜΟΣΤΡΑΤΟΥ

ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

Τό 1909 πέθανε στήν Κωνσταντινούπολη, σέ ηλικία πενήντα εφτά χρονῶν, ὁ καθηγητής τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς καί γνωστός λόγιος Δημ. Μοστράτος,¹ ἀφήνοντας πίσω του ὑπολογίσιμο ἔργο. Ὁ Μοστράτος ὑπῆρξε συγγραφέας ἐπιστημονικῶν μελετῶν μέ παιδαγωγικό, φιλολογικό καί φιλοσοφικό περιεχόμενο. Οἱ μελέτες αὐτές ἦταν ἀποτέλεσμα συστηματικῆς παιδείας πού εἶχε λάβει τόσο στή Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή, ἀπ' ὅπου εἶχε ἀποφοιτήσει, ὅσο καί στό Βερολίνο, ὅπου (μέ τήν οἰκονομική βοήθεια τῶν ἀδελφῶν Ζαρίφη, Στεφανάκη καί Νεγρεπόντη) σπούδασε παιδαγωγικά καί φιλοσοφία. Στό Βερολίνο ἀνακηρύχθηκε καί διδάκτορας τό 1891 μέ τή διατριβή του: *Die Pädagogik des Helvetius*.

Ἀπό τό 1899 ὡς τό 1903 ὁ Μοστράτος διηύθυνε τήν Ἀμπέτειο Σχολή Καΐρου καί τό 1903 διαδέχθηκε στή Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή τό φημισμένο φιλόλογο Θεμιστοκλῆ Σαλτέλη. Τήν ἴδια ἐποχή δίδασκε καί στά παιδαγωγικά τμήματα τοῦ Ζαπτείου ΠαρθENAγωγείου, ὅπου φοιτοῦσαν οἱ μέλλουσες δασκάλες.

Στά κατάλοιπά του, ἀνάμεσα σέ ἄρκετά ἄλλα, ἀπόκεινται καί ἀνέκδοτες μελέτες μέ φιλοσοφικό καί φιλολογικό περιεχόμενο, ὅπως:

Α' Φιλοσοφικές

1α. Ὁ Σπινόζας πλατωνίζων ἐν τῇ μεθόδῳ αὐτοῦ.²

8 λυτά φύλλα (20,8 × 14,2 ἐκ.) γραμμένα ἀπό τή μιά μόνο ὄψη.

β. *Platonisches in Spinozas Methode*

7 λυτά φύλλα (21 × 17,1) γραμμένα στά γερμανικά ἀπό τή μιά μόνο ὄψη.

2. [Περί φιλοσοφικῆς μεθόδου]

37 λυτά φύλλα (24 × 11,7 ἐκ.) γραμμένα ἀπό τή μιά μόνο ὄψη.

Πρόκειται γιά διάλεξη πού ἔγινε στόν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικό Φιλολογικό Σύλλογο τίς 20.2|;|.1897.

3. *Athen gegen das Ende des vierten vorschristlichen Jahrhunderts* (Eine kurze geschichtliche Übersicht).

3 λυτά φύλλα (21 × 17,2 ἐκ.) στή γερμανική γλώσσα, γραμμένα καί στίς δύο ὄψεις.

4. Ὅποια ἡ ἑλληνική φιλοσοφία ληγούσης τῆς τετάρτης π.Χ. ἑκατονητηρίδος· ἡ ἀπό τοῦ χρόνου τούτου κατάστασις τῆς Ἑλλάδος.

138 λυτά φύλλα (19,8 × 13,8) γραμμένα ἄλλοτε στή μιά κι ἄλλοτε στίς δύο ὄψεις.

Συναφεῖς εἶναι ἐπίσης καί οἱ ἀκόλουθες:

5. Chr. G. Joh. Deter,

Ἐγχειρίδιον ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας.

Πρόκειται γιά παράφραση τοῦ ἀνωτέρω ἔργου σέ 231 λυτά φύλλα (28,1 × 22,4 ἐκ.) γραμμένα ἀπό τή μιά μόνο ὄψη μέ τήν ἀφιέρωση: «Τοῖς ὑπέρ ἐμοῦ ἐν Βερολίνῳ σπουδάζοντος

φιλοτίμως αναλώμασιν εὐγνωμόνως ανατίθημι. Δ.Γ.Μ.».

Εἶναι χωρισμένο σέ δύο μέρη:

α) Ἀρχαία φιλοσοφία, σελ. 4-103

β) Νεωτέρα φιλοσοφία, σελ. 104-231.

6. Ernst von Lasaulx,

Βίος, διδασκαλία καί θάνατος τοῦ Σωκράτους. Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπό Δ.Γ. Μοστράτου. Ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1875. Τύποις Βουτυρᾶ καί Σας.

7. *Die Worte Istwar, ἱστορία, ἱστόριον, ἱστόρημα, παριστορία, μυθιστορία*.

2 λυτά φύλλα (21 × 17,2 ἐκ.) γραμμένα στή γερμανική κι ἀπό τίς δύο ὄψεις.

Β' Φιλολογικές

1. *Εἰσαγωγή εἰς τόν Ὅμηρον*.

13 λυτά φύλλα (24,1 × 19 ἐκ.) χωρίς ἀρίθμηση, γραμμένα κι ἀπό τίς δύο ὄψεις.

2. *Σημειώσεις εἰς τό Α' τῆς Ἰλιάδος ἀπό στίχου 139 καί ἐφεξῆς*.

20 λυτά φύλλα (24,1 × 19 ἐκ.) χωρίς ἀρίθμηση, γραμμένα κι ἀπό τίς δύο ὄψεις.

3. *Α' Τετράδιον Σημειώσεων εἰς τόν Ὅμηρον*.

Μικρό τετράδιο (19 × 11,8 ἐκ.) χωρίς ἀρίθμηση· σύνολο σελίδων 90.

4. *Α' Τετράδιον ἐξηγήσεων Ὁμήρου*.

Μικρό τετράδιο (19 × 11,8 ἐκ.) χωρίς ἀρίθμηση σύνολο σελ. 32.

5. *Α' Τετράδιον Σημειώσεων Ἡροδότου*.

13 λυτά φύλλα (24,1 × 19,1 ἐκ.) χωρίς ἀρίθμηση, γραμμένα κι ἀπό τίς δύο ὄψεις.

6. *Εἰσαγωγή εἰς τόν Πίνδαρον*.

Μικρό τετράδιο (19 × 11,8 ἐκ.) χωρίς ἀρίθμηση· σύνολο σελ. 114.

7. *Αἰσχύλου, «Προμηθεύς Δεσμώτης»*.

59 λυτά φύλλα (18,6 × 12,3) χωρίς ἀρίθμηση, γραμμένα κι ἀπό τίς δύο ὄψεις. Τό πρῶτο καί τό τελευταῖο ἄγραφα.

8. *Μελέται καί διορθώσεις εἰς Αἰσχύλου «Ἀγαμέμνονα»*.

156 λυτά φύλλα (20,8 × 14,6 ἐκ.), χωρίς ἀρίθμηση, γραμμένα ἀπό τή μιά μόνο ὄψη.

9. *Μελέται καί διορθώσεις εἰς Αἰσχύλου «Ἰκέτιδας»*.

39 λυτά φύλλα (20,8 × 14,6 ἐκ.) χωρίς ἀρίθμηση, γραμμένα ἀπό τή μιά μόνο ὄψη.

10. *Α' Τετράδιον Σημειώσεων εἰς τόν Εὐριπίδην*.

26 λυτά φύλλα (19 × 11,8 ἐκ.) ἀποσπασμένα ἀπό τετράδιο χωρίς ἀρίθμηση.

11. *Εἰσαγωγή εἰς τόν Εὐριπίδην*.

58 λυτά φύλλα (19 × 11,8 ἐκ.) ἀποσπασμένα ἀπό τετράδιο, χωρίς ἀρίθμηση.

12. *Πάροδος Ἀντιγόνης (100-161)*

Τετρασέλιδο (19 × 11,8 ἐκ.) ἀποσπασμένο ἀπό ἀνάλογο τετράδιο.

13. *Α' Τετράδιον Σημειώσεων εἰς Θουκυδίδην*.

32 λυτά φύλλα (20,5 × 16,6 ἐκ. καί 24 × 18,1 ἐκ.) χωρίς ἀρίθμηση, γραμμένα κι ἀπό τίς δύο ὄψεις.

14. *Σημειώσεις εἰς τόν Θεόκριτον*.

32 λυτά φύλλα ἴδια μέ τά προηγούμενα.

Ὅλα τά χειρόγραφα πού περιγράφονται ἐδῶ βρίσκονται στήν κατοχή τοῦ συντάκτη αὐτοῦ τοῦ κειμένου καί εἶναι στή διάθεση τῶν μελετητῶν καί προπαντός τῶν ἐιδικῶν πού σχετίζονται μέ τήν Ἑλληνική Φιλοσοφική Ἐπιθεώρηση.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Περισσότερα βλ. Σμαράγδας Δ. Μοστράτου, *Δημήτριος Γ. Μοστράτος. Ὁ Φολεγάνδριος καί Κωνσταντινουπόλεως 1852-1909*, Ἀθήναι 1977.
2. Γιά τή μελέτη αὐτή ὁ συγγραφέας διευκρινίζει: «Ἐγράφη γερμανιστί ἐν Βερολίῳ, τῇ δέ 29 Ἰουνίου 1887 ὑπεβλήθη τῇ Συγκλήτῳ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, ἣτις, ἐγκρίνασα τήν διατριβήν, παρεχώρησέ μοι τό τοῖς Ἑλλήσι φοιτηταῖς ὠρισμένον κληροδότημα μαρκῶν 300».

ΔΡ ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ